

SZOCIÁLIS ÉS MUNKAÜGYI MINISZTERIUM

**UDVAROS
KÖZPONTI SZAKMAI MODUL**

**KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SPECIÁLIS SZAKISKOLAI TANULÓK
SZAKMAI KÉPZÉSÉHEZ**

AJÁNLÁS

2008

**Készült a
Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet munkacsoportjában,
gyógypedagógusok és speciális szakiskolai pedagógusok közreműködésével**

Jóváhagyási szám: 19068-4/2009. (11. 04.)

1. A KÉPZÉS SZABÁLYOZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE

Az adaptált központi modul

- a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény,
- a szakképzésről szóló többször módosított 1993. évi LXXVI. törvény,
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény,
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló módosított 2003. évi CXXV. törvény,
- az Új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II.16.) OGY határozat,

valamint

- a szakképzés megkezdésének és folytatásának feltételeiről, valamint a térségi integrált szakképző központ tanácsadó testületéről szóló 8/2006. (III.23.) OM rendelet,
 - az iskolai rendszerű szakképzésben részt vevő tanulók juttatásairól szóló 4/2002. (II.26.) OM rendelet,
 - a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló többször módosított 243/2003. (XII.17.) Kormány rendelet,
 - a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V.20.) OM rendelet és a módosító 1/2006. (VI.29.) OKM rendelet,
 - a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 2/2005. (III.1.) OM rendelet,
 - a nevelési intézmények működéséről szóló többször módosított 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet,
 - a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti-műszaki követelményeiről szóló 19/2002. (V.8.) OM rendelet,
- alapján készült.

A modul bevezetésének feltételei

Személyi feltételek

Az elméleti és gyakorlati képzést a jelenleg hatályos közoktatási törvény 17.§, 30.§ és a 127.§-ában szabályozott feltételekkel rendelkező pedagógus, illetve más szakember végezheti.

Javasolt a Ktv. 1. mellékletének a „Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak iskolában és kollégiumban” szerint egy fő gyógypedagógiai asszisztens, vagy gyermek – és ifjúsági felügyelő alkalmazása.

Tárgyi feltételek

Az eredményes képzés biztosításához rendelkezni kell a korszerű követelményeknek megfelelő jól megvilágított tantermekkel, melyek kielégítik az egészségügyi és higiéniai igényeket is.

Legyen lehetőség öltözködésre, tisztálkodásra, hideg-meleg vizes kézmosásra, WC-használatra.

Biztosítani kell a kényelmes és egészséges munkavégzést lehetővé tevő munkaasztalokat, ülőalkalmatosságokat.

A szakképzés során használatos anyagokat, eszközöket, szerszámokat a vonatkozó szabályoknak megfelelően kell elhelyezni, raktározni, tárolni.

A szakmai gyakorlatok végzéséhez biztosítani kell a tematikában megtervezett témakörökhöz szükséges szerszámokat, felszereléseket, anyagokat, eszközöket, figyelembe véve a képzésben részt vevő tanulók számát. Az eszközök, szerszámok legyenek korszerűek, biztosítsák az ismeretek elsajátításán túl a balesetmentes munkavégzést.

Rendelkezzen az intézmény olyan tanterülettel, állattartó teleppel, ahol a parkápolás, a gazdasági udvar, a szérűskert, közlekedő utak, vízelvezető árkok karbantartási, tisztítási munkáinak gyakorlati elsajátításához biztosítottak a feltételek (gyakorló terület, gyakorló ugarterület, bemutató terület, növényház, raktárak, állattartó épületek, technológiai berendezések stb.).

További képzési helyszínek

- lakóterületek, közterületek
- szociális intézmények (pl. idősek otthona)
- lakóközösségek, lakóparkok, társasházak területei

Az elmélet tanítása, módszertani megjegyzések

A készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulókkal új ismereteket eredményesen csak akkor lehet elsajátítani, ha egyénre szabott, olyan gyakorlati feladatokkal bízunk meg, amelyeket képesek teljesíteni. Rendkívül fontos, hogy munkájuk/tanulásuk során folyamatos sikerélményben részesüljenek, mert ez pozitív motivációt vált ki bennük.

A szakmai elméleti órákat célszerű munkatermekben tartani, ahol az említett módon praktikus készségeik is jól fejleszthetők. Az ilyen módon megtartott órák nem időjárásfüggők, egész évben lehetőség van a gyakorlásra.

Gyakorlati oktatás

Az intézmények munkatermeiben, illetve a tangazdasággal is rendelkező intézményekben jó alkalom nyílik a különböző udvarosi munkák végzésére, az ezekhez szükséges anyagok, eszközök, szerszámok megismerésére, balesetmentes használatuk megtanulására.

A gyakorlati képzés során feltétlen előnyös – amennyiben lehetőség van rá – heti egy alkalommal integrált munkahelyi gyakorlaton foglalkoztatni a tanulókat. Ez kiváló lehetőség a szociális készségek fejlesztésére. Ezen készségek kialakulása, – az esetleges hiányosságok – jól kontrollálhatók a munkahelyi gyakorlatok során.

A képzéshez szükséges anyagok, eszközök:

- vetőmagok, szaporítóanyagok
- műtrágyák, növényvédő szerek
- ásó, kertészeti és szérűskerti gereblye
- kapa, kézi – és motoros kasza
- komposztáló gép
- kézikocsi, talicska, komposztrosta
- ültetőfa, öntözőkanna, zsineg
- vödör, lapát, vasvilla
- lombseprű, vesszőseprű, cirokseprű
- hulladékgyűjtő – és tároló edények szelektív hulladékok gyűjtésére, tárolására
- műanyag rekesz, metszőolló
- kézi és motoros fűnyíró
- kézi és gépi sövénynyíró
- kismotoros kapológép (rotációs kapa)
- virágcserepek, köztéri edények
- mosó – fertőtlenítő berendezés
- meszelő – és festő szerszámok
- kerti esőztető berendezések
- különböző méretű létrák
- munkaruha, sapka, bakancs
- védőszemüveg, védőkesztyű
- gázmaszk, pormaszk, gumicsizma

A tanulók felvételének feltételei

A képzésben azok a tanulók vehetnek részt, akiket, a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság jogerős szakvéleménye alapján értelmükben akadályozottak intézményeibe utaltak, (középsúlyosan értelmi fogyatékosok) és a 16. életévüket betöltötték. Elvégezték az érvényes helyi tanterv szerint oktató speciális szakiskola 9-10. osztályát.

2. A MODUL MEGNEVEZÉSE ÉS CÉLJA

A modul megnevezése

Udvaros központi szakmai modul készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulók szakmai képzéséhez

A képzés célja

Az értelmükben akadályozott tanulók segítése szocializációjukban, a munkavégzéshez szükséges kötöttségek, szabályok interiorizált elsajátításában, a későbbi rehabilitáció, illetve védett munkahelyen történő munkavégzés képességének elősegítésében.

Sajátítsák el irányítással az ipari és mezőgazdasági jellegű termelő, üzemek udvarainak parkjainak, útjainak gondozási, ápolási munkálatait. Legyenek képesek családban, szociális ellátásban, esetleg munkavállalóként egyszerű udvarosi munkák végzésére (utak, árkok tisztítására, virágok kiültetésére, fák, cserjék gondozására, fűnyírásra, sövénynyírásra, szérűskertek, szervestrágya telepek gondozására). Az udvarosi munkák végzése biztosítsa számukra a teljesebb életet, a társadalomban és a termelőmunkában való részvételt. Ez elősegíti rehabilitációjukat, rehabilitációjukat.

Tudják elvégezni az állattartó telepek egyszerű, különösebb elméleti felkészültséget nem igénylő udvarosi munkafolyamatait, megfelelő irányítás mellett (istállók és környékük takarítása, meszelése gazdasági udvar takarítási munkái, szervestrágya telepek rendben tartása, fertőtlenítése, esztétikus környezet kialakítása stb.).

Legyenek képesek huzamosabb ideig végezni a kijelölt munkát, az időjárásnak megfelelő öltözködés felismerésével.

A tanulók figyelmének, érdeklődésének felkeltése saját és közvetlen környezetük szép kialakítására.

Tudjanak utasításokat nehézségi fok szerint végrehajtani.

Ismerjék a területet, ahol tevékenykednek, tudjanak tájékozódni a munkaterületen.

Segítséggel tegyék vonzóvá környezetüket, szívesen tartózkodjanak a jó levegőn, szeressék a természetet, s tudjanak dolgozni megfelelően előkészített szerszámokkal, eszközökkel.

Kialakítani bennük a rend iránti igényt, a rend megteremtésének és fenntartásának, valamint megőrzésének képességét.

Sajátítsák el minimális szinten a másokkal való együttműködést a feladatok végzése során.

A képzés speciális sajátosságai

Minimális elméleti ismeret elsajátítása elsősorban gyakorlati tevékenységbe ágyazott ismeretszerzéssel.

A termelőmunkában megszokott munkaidő szerinti terheléshez fokozottan kell hozzászoktatni a tanulókat, figyelembe véve egyéni terhelhetőségüket.

Az alapfokú iskolában megszerzett ismeretek lehetséges szinten tartása, fejlesztése.

Az egyéni képességek figyelembevételével történő fejlesztés.

A gyógypedagógiai irányelvek szerinti korrekatív, kompenzáló és rehabilitációs célú fejlesztés, gyógypedagógus aktív részvételével.

A betöltendő munkakör, elsajátítandó főbb készségek

A képzés befejezésével a betölthető munkakör az egyéni képességek függvényében határozható meg. Elsősorban kevés szakmai elméleti igényű betanított munkák végzésére képesek, irányítás mellett (az egyéni képességek függvényében). Ezek a képességek határozzák meg az elsajátított készségek mennyiségét és minőségét.

A képzés során folyamatosan törekedni kell arra, hogy azok a tanulók, akik alkalmasak a kézimunka – igényes udvarosi munkák (kertészeti, parkápoló, szerűskert – gondozó stb.) önálló végzésére, minden olyan ismeretet (szakmai elméleti, gyakorlati, szocializációs) szerezzenek meg, ami lehetővé teszi munkavállalásukat. Szakmai felkészültségük, fizikai állóképességük, szocializációjuk érje el azt a szintet, ami az udvarosi munkakörrel szemben a vállalkozók/munkaadók igénye.

3.KÖVETELMÉNYEK, KÖZVETÍTENDŐ ÉRTÉKEK

- Legyenek igényesek önmagukkal szemben
- Alkalmazzák megfelelően a higiénés és egészségvédelmi szabályokat, szokásokat
- Legyenek képesek az alapvető munkavédelmi és balesetmegelőző szabályok betartására a gyakorlati munkavégzés során
- Segítsék egymást a munkavégzés közben és fogadják el mások segítségét, a nevelők útmutatásait
- Tudjanak ásni, gereblyézni, kapálni, ültetni, gyomlálni
- Ismerjék meg a fűmagvetést, a gyeptéglázást, a gyepek ápolását, a termelő egység útjainak, vízelvezető árkainak karbantartását
- Az általuk vetett/ültetett növényeket a már megszerzett ismeretek felhasználásával – felnőtt, vagy szakember irányításával– tudják gondozni, mint betanított munkás
- Ismerjék meg a virágültetés előtti talaj-előkészítés folyamatát, alapvetően a gyakorlatok és a közvetlen tapasztalatok útján
- Tanulják meg a sövények nyírását, a kertek, parkok növényápolási munkáit, az udvarok rendjének kialakítását, fenntartását
- Ismerjék meg a kelés utáni növényápolási munkákat, irányítással tudják elvégezni az egyszerűbbeket (gyomlálás, öntözés, talajlazítás, virágok fenntartó metszése, stb.)
- Tartsák tiszteletben és becsüljék meg a saját és társaik által végzett munkát
- Segítséggel legyenek képesek a naponta felmerülő gondjaiknak megoldására
- Legyenek képesek a munkájukban részbeni önállóságra, irányított munkavégzésre

4. A MODUL SZERKEZETE

Képzési idő

A modul teljes tananyagtartalmának feldolgozására javasolt idő: *két tanév, a szakképző 1/11. – 2/12. évfolyamon.*

A képzés területei

Közismereti tantárgyak

Olvasás-írás
Számolási – mérési gyakorlat
Társadalmi ismeretek és gyakorlatok
Testnevelés és sport
Osztályfőnöki

Szakmai elméleti és gyakorlati tantárgyak

Szakmai ismeretek
Munka – és környezetvédelmi ismeretek
Munkatevékenység
Összefüggő szakmai gyakorlat
Elmélet és gyakorlat aránya: **20 – 80 %**

A képzés óraterve

1/11. és 2/12. évfolyam, évi 36 hét

Tantárgyak megnevezése	Évfolyamok száma	
	1/11.	2/12.
Közismereti tantárgyak		
Olvasás – írás	72	72
Számolási – mérési gyakorlatok	36	36
Társadalmi ismeretek és gyakorlatok	36	36
Testnevelés és sport	72	72
Osztályfőnöki	36	36
Szakmai elméleti és gyakorlati tantárgyak		
Szakmai ismeretek	108	108
Munka – és környezetvédelmi ismeretek	36	36
Munkatevékenység	720	720
ÖSSZESEN	1116	1116

Javasolt nem kötelező foglalkozás:

- Kulturális foglalkozás, szakkör,
- Sport, testmozgás

Javasolt lehetőség

- Magyar Speciális Művészeti Egyesület regionális és országos fesztiváljaira való felkészülés és részvétel.
- Magyar Speciális Olimpiai Szövetség területi, országos és nemzetközi rendezvényeire való felkészülés és részvétel.

Összesített óraszám

	1/11. évfolyam		2/12. évfolyam	
	heti	évi	heti	évi
Elméleti	11	396	11	396
Munkatevékenység	20	720	20	720
Összefüggő szakmai gyakorlat	0	120	0	0

Az összefüggő szakmai gyakorlat a képzés fontos eleme. Ekkor ismerkedhetnek meg a tanulók tanult szakmájuk egymásra épülésével, a folyamatos, életszerű munkával. Különösen fontos az összefüggő gyakorlat – ha jól szervezzük meg – azoknál a tanulóknál, akik munkavállalóként eséllyel indulhatnak a szakiskola befejezése után a nyílt munkaerőpiacon.

Az összefüggő gyakorlat megszervezése a helyi sajátosságok, adottságok figyelembe vételével a nyári szünetben 1 x 4 hét, vagy 2x2 hét tavasszal és nyáron.

Fontos, hogy az összefüggő gyakorlat(ok) időtartama legalább 2 hét legyen.

5. A KÉPZÉS TANANYAGÁNAK TÉMAKÖREI

Olvasás-írás

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

A téma anyagának részletezése:

Beszédfejlesztés

- *1/11. évfolyam: 16 óra.* Anyanyelvi, irodalmi élmények, versek, mondókák, kommunikációs készség fejlesztése. Felmérések.
- *2/12. évfolyam: 16 óra.* Anyanyelvi, irodalmi élmények, versek, mondókák, kommunikációs készségfejlesztése, egyszerű dramatikus játékok, metakommunikatív kifejezőkészség fejlesztése.

Írás gyakorlása

- *1/11. évfolyam: 15 óra.* Képességek szintjének felmérése, vonalvezetési gyakorlatok, íráskészség fejlesztése: átírás, kiinduló írás, folyamatos írás.
- *2/12. évfolyam: 15 óra.* Vonalvezetési gyakorlatok, íráskészség fejlesztése, kiinduló írás, folyamatos írás, egyszerűbb alkalmazási gyakorlatok.

Olvasás

- *1/11. évfolyam: 17 óra.* Szavak, rövid mondatok olvasása, értelmezése. Szövegkép, tárgykép egyeztetés.
- *2/12. évfolyam: 17 óra.* Szavak, rövid mondatok olvasása, értelmezése. Egyszerű olvasási gyakorlatok.

Értő olvasás

- *1/11. évfolyam: 24 óra.* Rövid mondat értelmezése. Piktogramok, egyszerű jelek alkalmazása, megértése, használata.
- *2/12. évfolyam: 24 óra.* Rövid mondatok értelmezése, a mindennapi életben használt fontos jelzések és piktogramok megismerése, jelzéseinek értelmezése.

Követelmények:

Tudjon az adott szóval (segítséggel) mondatot alkotni. Egyéni képességeinek és adottságainak megfelelően ismerjék fel a betűket, rövid mondatot olvasson és értelmezzen. Ismerje fel a mindennapi életben használatos legfontosabb szimbolikus jelzéseket, piktogramokat és legyen képes utasításaik szerint cselekedni. (Veszélyt jelző felhívások, információkat adó jelzések.).

Számolás-mérés

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

A téma anyagának részletezése:

Számolási gyakorlatok

- *1/11. évfolyam:* 12 óra. Mennyiségek felismerése, összehasonlítása, viszonyítások.
- Pénznemek felismerése, váltási gyakorlatok. Vásárlási gyakorlatok a pénz felhasználásával.
- *2/12. évfolyam:* 12 óra. Mennyiségek felismerése, összehasonlítása, viszonyítások.
- Pénzkezelési gyakorlatok. Értékek viszonyítása. A pénz „értéktartalma”.

Mérési gyakorlatok

- *1/11. évfolyam:* 10 óra. Mértékegységek, mérések gyakorlása. Hossz-, súly- és űrmértékek.
- *2/12. évfolyam:* 10 óra. Mérések gyakorlása, összehasonlítások, egyszerű becslések.

Időbeli tájékozódás

- *1/11. évfolyam:* 10 óra. Évszakok, hónap, hét, nap. Az óra.
- *2/12. évfolyam:* 10 óra. Tájékozódás a naptárban. Az óra. Időbeli viszonyok összehasonlítása konkrét esetekben.

Térbeli tájékozódás

- *1/11. évfolyam:* 4 óra. Távolságok megbecslése, térbeli elhelyezkedés meghatározás. Térbeli viszonyok meghatározása az alapvető viszonyfogalmak használatával.
- *2/12. évfolyam:* 4 óra. Térbeli tájékozódás adott viszonyponthoz képest. Térbeli elhelyezkedés és a viszonyfogalmak változásai a térbeli elhelyezkedés változásaival.

Követelmények:

Legyenek alapvető tapasztalatai a mennyiségekről és azok egymáshoz való viszonyáról. Legyenek elemi tapasztalatai a tárgyak kiterjedéséről térbeli, elhelyezkedésükről. Legyen képes alapfokon ismerni a pénz értékét és azt fizetőeszközként segítséggel felhasználni. Alapfokon tájékozódjon az idő fogalmkörében és az óra használatában.

Társadalmi ismeretek és gyakorlatok

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

Az óraszámok kiegészülnek az 1. szakképzési évfolyamon az összefüggő szakmai gyakorlattal lásd az összesített óratervezés alatt.

Hivatalos ügyintézés

- *1/11. évfolyam: 11 óra.* A közintézmények fogalmának kialakítása, csoportosítás. A közintézmények feladatai. Közhasznú létesítmények és azok használata.
- *2/12. évfolyam: 11 óra.* Egyes közintézmények működése, szerepe. Viselkedési szabályok, szokások a közintézményekben. A közhasznú intézmények igénybevétele. Segítségkérés.

Munkahelyi ügyintézés

- *1/11. évfolyam: 10 óra.* Munkaviszony létesítésével kapcsolatos elemi ismeretek. A munkaviszony létesítése. Alapvető munkaügyi fogalmak (munkaidő, pihenőidő, ebédszünet, szabadság, betegállomány, munkabér, vezető, beosztott stb.) alapfokon való megismerése.
- *2/12. évfolyam: 10 óra.* Az előző évben szerzett ismeretek elmélyítése. Munkahelyi ügyintézés. Munkafegyelmi kérdések.

Jogok és köteleességek

- *1/11. évfolyam: 10 óra.* A társadalom alapvető működését szabályozó eszközrendszer étének, egyszerűbb fogalmainak megismerése. A törvények betartása és az erre létesült szervezetek (rendőrség, bíróság, büntetés, büntetés-végrehajtás). A törvényesség betartását szolgáló hatóságok és a velük való együttműködés, szükség szerint segítségkérés.
- *2/12. évfolyam: 10 óra.* Az előző évben megszerzett ismeretek bővítése. Alapvető jogok és kötelezettségek a törvények alapján. Legfontosabb szabályok az általános viselkedésben, közlekedésben, ügyintézésben, stb.

Az adó és a közpénzek

- *1/11. évfolyam: 5 óra.* Miért és mit vonnak le a fizetésből. Milyen szerepe van a közpénzeknek. Mit működtet az állam a levont pénzekből.
- *2/12. évfolyam: 5 óra.* Az előző évben megszerzett ismeretek bővítése. Az egészségügyi és szociális intézmények finanszírozása.

Követelmények:

Irányítás mellett legyen képes használni a közszolgáltató és közintézményeket.

Igazodjon el a legfontosabb társadalmi szabályokban, értelmi szintjének megfelelően ismerje legalapvetőbb törvényes jogait és a legfontosabb törvényi szabályokat.

Legyen képes azok betartására. Ismerje a törvények megszegésének lehetséges következményeit. Értelmi képességeihez mérten ismerje meg a közlekedés legfontosabb szabályait, kiemelten a saját élete és testi épsége szempontjából legfontosabb szabályokat.

Legyen képes segítséget kérni (munkaügyi szervezeteknél, civil szolgáltató szervezeteknél, családsegítő szolgálatnál)

Ismerje a társas viselkedés normáit, személyes képességeinek megfelelően legyen adaptív viselkedése, különös tekintettel a munkavállalási kompetenciákra.

Ismerje meg a törvényesség betartását biztosító szervezetek, kiemelten a rendőr munkáját. Ne féljen tőle, tanuljon meg szükség esetén segítséget kérni. Legyen fogalma arról, hogy mi az adó és a közpénz.

Testnevelés sport

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	72	72

A téma anyagának részletezése

– Rendgyakorlatok, téri tájékozódás, gimnasztikai alapformák

- *1/11. évfolyam: 15 óra.* Irányítással menetelés helyben járással, takarás, igazodás, ütemtartással. Sorbontás, szakadozás, fejlődés helyben. Térérzékelés. Testfordulatok talpon és sarkon. Sorakozás magasság szerint segédeszközök nélkül.
- *2/12. évfolyam: 15 óra.* Sorbontás, szakadozás, fejlődés helyben. Térérzékelés. Testfordulatok talpon és sarkon. Sorakozás magasság szerint segédeszközök nélkül. Jelentés, vezényszavak használata. Több mozgáselem összekapcsolása mozdulattá. Lábgyakorlatok prioritása.

Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok

- *1/11. évfolyam: 20 óra.* Egyensúlyozó járás segítséggel, nehezített körülmények között. Sorozatgurulás előre, hátra. Kúszás, mászás, függeszkedés természetes akadályok között, mászás kötélen. Távolugrás helyből. Gyorsfutás fejlesztése különböző testhelyzetekből.
- *2/12. évfolyam: 20 óra.* Egyensúlyozó járás segítséggel, nehezített körülmények között. Sorozatgurulás előre, hátra. Kúszás, mászás, függeszkedés természetes akadályok között, mászás kötélen. Magasugrás előkészítése ugrómérce alkalmazásával. Közepes iramú futás terepviszonyok között.

Labdás gyakorlatok

- *1/11. évfolyam: 17 óra.* Kislabda hajítás irányítással, nekifutással. Labdavezetés váltott kézzel – lassú futás közben – akadályok megkerülésével. Átadások mozgás közben. Súlylökés tömött labdával.
- *2/12. évfolyam: 17 óra.* Kislabda hajítás önállóan, nekifutással. Labdavezetés váltott kézzel – lassú futás közben – akadályok megkerülésével. Átadások mozgás közben. Súlylökés súlygolyóval.

Sportjátékok elemei

- *1/11. évfolyam 20 óra.* Kosárlabda átadások különböző típusainak alkalmazása, kosárra dobás álló helyzetből. Labdarúgás, labdaadogatás társnak, álló helyzetből. Pontrúgások. Szivacs labda ütögetés, labda elkapása, visszadobása háló felett.
- *2/12. évfolyam 20 óra.* Kosárlabda átadások különböző típusainak alkalmazása különböző játéksituációkban. Kosárra dobás labdavezetésből. Védekezés alkalmazása. Labdarúgás, labdaadogatás, labda megállítás, továbbítás játéksituációban.

Követelmények:

Tudja saját testéhez viszonyítva a tornaszerek, tárgyak helyzetét megmutatni, lehetőség szerint szóban is megfogalmazni. Legyen képes mozgásának ritmusát, dinamikáját és kifejező erejét szabályozni. Tudjon gimnasztikai alapformákat összekapcsolni és irányítás mellett a

mozdulatsort folyamatosan végezni. Irányítás mellett tudja testtartását és légzésének ritmusát összehangolni.

Tudja alkalmazni a labdabiztonságot a sportjátékok során. A versenyek, és csapatjátékok közben törekedjen a játékszabályok betartására, sportszerű magatartásra. Mozgását tudja összerendezni és irányítani, ügyeljen a helyes testtartásra. Legyen képes a begyakorolt mozgáselemeket, egyszerű mozgássorokat változó körülmények között is alkalmazni.

Osztályfőnöki óra

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

A téma anyagának részletezése:

Egészséges életmód

- *1/11. évfolyam: 12 óra.* Az egészséges életmód ismérvei. A táplálkozás. Az ember és környezete.
- *2/12. évfolyam: 12 óra.* Az egészséges életmód ismérvei. Személyi higiénia. Az egészséges és kevésbé egészséges ételek táplálkozásunkban. Káros szenvedélyek.

Párkapcsolatok

- *1/11. évfolyam: 10 óra.* Kapcsolatteremtés és alkalmazása (önismeret, empátia, önbizalom, alkalmazkodás a másikkal stb.). Barátság-szerelem, szexualitás.
- *2/12. évfolyam: 10 óra.* Kapcsolatteremtés. Élettársi, házassági viszony. Nemiség, szexualitás. Terhesség, nemi úton terjedő betegségek. Védekezés-fogamzásgátlás.
- Egy esetleges gyermek vállalásának kockázata.

Aktuális témák

- *1/11. évfolyam: 14 óra.* Állami és egyházi ünnepek és megünneplésük. Személyes ünnepek (névnap, születésnap stb.). Kirándulás hétvégi pihenő eltöltése.
- *2/12. évfolyam: 14 óra.* Állami és egyházi ünnepek és megünneplésük. Helyi szokások, hagyományok. Személyes ünnepek, évfordulók. Szabadidő hasznos eltöltése.

Követelmények:

Ismerje az egészséges életmód legfontosabb feltételeit. Legyen képes önmagát a lehető legkevesebb külső segítséggel ellátni. Figyelje testének, szervezetének változásait.

Párkapcsolatokban az elvárható normák szerint viselkedjen. Tudja, hogyan kerülheti el a nem kívánt terhességet, a nemi betegséggel történő fertőződést. Tudja az ehhez szükséges eszközöket beszerezni, használni.

Legyen képes elkerülni a helyzetét kihasználni próbáló rossz szándékú emberek zaklatását. Kerülje el a káros élvezeti cikkek és drog fogyasztását. Ismerje az ünnepek jelentőségét, a szokásokat. Legyen képes közvetlen környezetében személyes ünnepeken örömet szerezni.

Rehabilitációs óra (egyéni korrekció)

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

A rehabilitációs órakeret (KT 52. § 6. bekezdés) felhasználása során a bekezdés utolsó előtti mondata szerint 3 órát kötött tanóráként, a felhasználható 4. órát egyéni készségfejlesztésre, figyelem, emlékezet, gondolkodás fejlesztésére és egyéb korrekciós tevékenységre a pedagógus egyéni szervezése szerint használhat fel.

A közismereti órák meghatározóan a 10. évfolyamig megtanultak szinten tarására elegendők, a szakképző 1/11. – 2/12. évfolyamok hangsúlyozottan gyakorlati jellegűek!

Szakmai ismeretek

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	3	3
Éves óraszám	111	111

A téma anyagának részletezése

A parkápoláshoz szükséges általános ismeretek

Anyag – és eszköz ismeret

- *1/11. évfolyam: 16 óra.* A kéziszerszámok megismerése – mit mire használunk – a velük történő balesetmentes munkavégzés szabályai (ásó, gereblye, kapa, ültetőfa, sorkihúzó, metszőolló, fűnyíró, sövénynyíró, állatápoló eszközök, stb.).
- *2/12. évfolyam: 16 óra.* A kéziszerszámok megismerése, használatuk és karbantartásuk módjai. Vető-és ültető kéziszerszámok (aprómagvetők, szaporító ládák, takarmánymanipuláló eszközök, stb.) szabályos használata.

Éghajlati ismeretek

- *1/11. évfolyam: 10 óra.* Az éghajlat összetevői, időjárás, az időjárás befolyása a kerti munkákra. A csapadék, a szél, a napsütés hatásai a növényekre és az állatokra
- *2/12. évfolyam: 10 óra.* Az éghajlat összetevői, időjárási jelenségek megismerése, az időjárás befolyásoló hatása a kertimunkákra, az állatok viselkedésére, étvágyára.

Talajtani ismeretek

- *1/11. évfolyam: 10 óra.* A talaj szerepe a parkápolási munkák során. A talaj legfontosabb típusai (kötött talaj, szikes talaj, homoktalaj stb.).
- *2/12. évfolyam: 10 óra.* A talajművelés fontossága, módjai. A talaj termőképességének fenntartása. Környezetkímélő szerves-és műtrágyázás. A földterület művelésének feltételei.

Udvarosi ismeretek az állattenyésztéssel is foglalkozó gazdálkodó szervezeteknél.

A gazdasági udvarban, a szérűskertben végzendő munkák

- 1/11. évfolyam: 36 óra. Az állattartás fogalma, jelentősége az emberi táplálkozás szempontjából. A gazdasági udvarban (állattartó telepen) tartott állatok (szarvasmarha, ló, sertés, baromfifélék, házi nyúl, kecske, juh, vízi szárnyasok) megismerése, életmódjuk, elhelyezésük szokásaik, viselkedésük megfigyelése.
- 2/12. évfolyam: 36 óra. A gazdasági udvarban (állattartó telepen) tartott állatok (szarvasmarha, ló, sertés, baromfifélék, házi nyúl, kecske, juh, vízi szárnyasok) elhelyezésére szolgáló épületek megismerése.

A gazdasági udvar épületeinek, azok környékének rendben tartása

- 1/11. évfolyam: 36 óra. Az állattartó épületek környékének tisztításához, tisztántartásához, a szérűskert, trágyatelep rendben tartásához szükséges eszközök, berendezések, kisgépek megismerése.
- 2/12. évfolyam: 36 óra. 1/11. évfolyam: 36 óra. Az állattartó épületek környékének tisztításához, tisztántartásához, a szérűskert, trágyatelep rendben tartásához szükséges eszközök, berendezések, kisgépek biztonságos üzemeltetési feltételeinek megismerése.

Parkfenntartási ismeretek

A parkot alkotó növények, és szaporításuk

- 1/11. évfolyam: 16 óra. A kert, a park fogalma, zöldterület. A zöldterületek jelentősége, szerepe környezetünkben. A virágágyakba kiültethető növények. Az egynyári virágok szaporításának módjai. Vetés, ültetés, palántázás. A kelés utáni növényápolás, növényvédelem.
- 2/12. évfolyam: 16 óra. A kertekben, parkokban található díszcserjék. A díszcserjék szaporítása, kiültetése, gondozása, ápolása. Lombhullató és örökzöld díszcserjék. A pázsit, a gyepterület fogalma, szerepe a kertekben, parkokban. A különböző növények vetésének, kiültetésének időpontja. A növények ápolása, növényvédelem. A biogazdálkodás fontossága egészségügyi-és környezetvédelmi szempontokból.

A parkot, díszkertet alkotó növények ápolása

- 1/11. évfolyam: 20 óra. Pázsit és gyepfelületek ápolása, gondozása. Virágfelületek ápolási munkái. Rózsafelületek ápolás-gondozása. Talajtakarók (évelők, cserjék, kúszónövények, füvek, fenyők, örökzöldek) gondozása. Díszcserjék gondozása.
- 2/12. évfolyam: 20 óra. Díszfák fenntartási munkái gondozásuk (telepítés, talajművelés, öntözés, metszés tápanyagellátás. Fenyők, örökzöldek gondozása. Virágtartók, edényes növények sziklakertek gondozása.

Követelmények:

Ismerjék meg a becsületes munka értékeit, legyenek igényesek munkavégzésük során önmagukkal és környezetükkel szemben. Ismerjék meg az udvaros munkakörhöz tartozó munkafolyamatokat, az ezek végzéséhez szükséges anyagokat, eszközöket. Tanulják meg ezek biztonságos és hatékony használatát.

Tartsák be munkájuk során a higiéniai és környezetvédelmi előírásokat, szabályokat. Tanuljanak meg igényes munkát végezni a parkápolási tevékenységük közben.

Sajátítsák el az udvaros munkakörhöz szükséges elméleti – és gyakorlati ismereteket, amelyeknek birtokában **irányítás mellett** képesek lesznek az udvaros munkákat jó minőségben elvégezni.

Tudják a biztonságos munkavégzés alapvető szabályait alkalmazni a gyakorlati munkavégzés során.

Tudják kiválasztani a szükséges munkaeszközöket, munkamódszereket és azokat szakszerűen használják. Törekedjenek munkájuk során az egészségmegőrző életmódra és a felelősségteljes életvitelre.

Munka és környezetvédelmi ismeretek

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

A téma anyagának részletezése:

Baleset megelőzés az iskolában

- *1/11. évfolyam: 10 óra.* Az osztály-és munkaterem használatának rendje. A munkavédelmi szabályok betartása, a munkába állás feltételei. A munkaruha és a kötelező védőfelszerelések használata, a balesetek megelőzése.
- *2/12. évfolyam: 10 óra.* Az osztály –és munkaterem használatának rendje. A munkavédelmi szabályok betartása, a munkába állás feltételei. A munkaruha és a kötelező védőfelszerelések használata, a balesetek megelőzése.

Baleset megelőzés a gyakorlatokon

- *1/11. évfolyam: 12 óra.* Kultúrált fegyelmezett viselkedés a kertben, az állattartó telepeken (fólia, üvegház, istállók, szérűskert). Az időjárás viszontagságainak veszélyei (napszúrás, felégés, allergia). A fizikai állóképesség figyelembe vétele. A leggyakoribb foglalkozási mérgezések megelőzése (személyi higiéné).
- *2/12. évfolyam: 12 óra.* A munkavégzéshez a legmegfelelőbb szerszámok kiválogatása, fegyelmezett munkavégzés az utasítások pontos betartása. Az időjárás viszontagságainak veszélyei (napszúrás, felégés, allergia stb.). A fizikai állóképesség figyelembevétele. A leggyakoribb foglalkozási mérgezések megelőzése (személyi higiéné).

Teendők balesetek bekövetkezésekor

- *1/11. évfolyam. 6 óra.* Az elsősegélynyújtás egyszerűbb módjai. Azonnali jelzés baleset bekövetkezésekor a munkahelyi vezetőnek. Teendők áramütés esetén.
- *2/12. évfolyam: 6 óra.* Az elsősegélynyújtás egyszerűbb módjai. Azonnali jelzés baleset bekövetkezésekor a munkahelyi vezetőnek. Teendők áramütés esetén.

Környezetünk védelme

- *1/11. évfolyam: 8 óra.* Az ember és környezetének kapcsolata, kölcsönhatásai. A környezetvédelem közegészségügyi vonatkozásai. A természetvédelem fontossága. A vegyszer nélküli növényvédelem jelentősége a természet egyensúlyának fenntartásában.
- *2/12. évfolyam: 8 óra.* Az ember és környezetének kapcsolata, kölcsönhatásai. A környezetvédelem közegészségügyi vonatkozásai. A hulladékok és a környezetre

káros csomagoló és egyéb mérgező anyagok kezelésének szabályai (szelektív hulladékgyűjtés). A természetvédelem, a vegyszer nélküli növényvédelem fontossága a természet egyensúlyának fenntartása érdekében.

Követelmények

Tanulják meg, hogy a biztonságos munkavégzés egyik alapfeltétele a **figyelmes, fegyelmezett magatartás**. Tudják rendeltetésszerűen használni a szükséges eszközöket, kéziszerszámokat. Ismerjék meg a veszélyt jelző piktogramokat.

Ismerjék meg az udvaros munka során előforduló veszélyforrásokat. Sajátítsák el a munka során használt anyagok eszközök biztonságos kezelésének szabályait.

Munkatevékenység (szakmai gyakorlat)

Évfolyamok	1/11.	2/12.
Heti óraszám	20	20
Éves óraszám	720+120*	720

***összefüggő gyakorlat (a 11. évfolyamon a helyi tanterv szerint!)**

Anyag-és eszközismeret

- 1/11. évfolyam: 140 óra. Kapálás, gereblyezés, sövények, virágok metszése. Az iskola közvetlen környezetének virágos kertjeinek, parkjainak ápolása. Sorkihúzó használata. Konyhai hulladékok, parkok, kertek hulladékainak (falevelek, faágak, gyomok. stb.) összegyűjtése, komposztálása. A tangazdaság állattartó telepének megismerése, részvétel az ott folyó takarítási, munkákban. Az épületek, gazdasági udvar, szérűskert, trágyatelep rendjének fenntartásához szükséges eszközök megismerése, helyes használatuk megfigyelése.
- 2/12. évfolyam: 140 óra. Kapálás, gyomlálás, ásás, gereblyezés. Előkészületek az őszi munkákhoz (tárgyi feltételek biztosítása). A kéziszerszámok, eszközök karbantartása, kisebb javítása. Szerves hulladékok (falevelek, faágak, elhalt növényi részek) összegyűjtése, komposztálása. Az őszi időjárás megfigyelése

A gazdasági udvar épületeinek, azok környékének rendben tartása

- *1/11. évfolyam: 280 óra.* A szérűskert, a gazdasági udvar takarítása, sövényeinek, fáinak gondozása, az istállók, ólak környezetének takarítása, a közlekedő utak tisztítása, az épületek külső meszelése. A trágyatelep rendjének kialakítása, fenntartása
- *2/12. évfolyam: 280 óra.* A szérűskert, a gazdasági udvar takarítása, sövényeinek, fáinak gondozása, az istállók, ólak környezetének takarítása, a közlekedő utak tisztítása, az épületek külső meszelése. A trágyatelep rendjének kialakítása, fenntartása

Parkfenntartási gyakorlatok

A parkot alkotó növények és szaporításuk

- *1/11. évfolyam: 100 óra.* A zöldterületi növények megismerése. Parkfenntartási anyagok (természetes kövek, égetett agyagárúk, faanyagok, műanyagok, festékek, stb.) megismerése. Őszi talaj-előkészítés, alaptrágyázás, szerves- és műtrágyák kijuttatása beásása. Virágágyak létesítése állandó helyre vetéssel. Virágágyak kiültetése egynyári, kétnyári növényekkel. Edények talajának elkészítése.

- *2/12. évfolyam: 100 óra.* Talaj-előkészítés, alaptrágyázás, szerves- és műtrágyák kijuttatása, bedolgozása ásással, motoros kapával. A talaj lezárása hengerezéssel. Ágyások kialakítása, előkészítése őszi és tavaszi vetésre, ültetésre. Virágmagok vetése szaporítóládába és helybe. Sövények, cserjék telepítése szabadgyökerű, földlabdás, konténeres növények ültetésével. Különböző rózsatípusok (teahibrid, remontáns, polyantha, kúszórózsák, stb.) ültetése, ültetés utáni munkái. Ültetőgödör ásása szabadgyökerű és konténeres díszfák ültetéséhez. Ültetés végrehajtása, ültetés utáni munkák.

A parkokat, díszkerteket alkotó növények ápolása

- *1/11. évfolyam: 200 óra.* A pázsit, a gyepek ápolási munkái: kaszálás, gereblyezés, tápanyag-visszapótlás, öntözés, levegőztetés, hengerezés, növényvédelem.
- Pázsitfelújítás gyeptöréssel, felülvetéssel, gyeptéglázással. Virágfelületek gondozása: öntözés, gyomtalánítás, tápanyag-visszapótlás, növényvédelem.
- Sövények metszése, nyírása, cserjék fenntartási munkái: tápanyag-visszapótlás, öntözés, talajlazítás, gyomirtás, növényvédelem.
- *2/12. évfolyam: 200 óra.* Fűnyírógépek üzemeltetése, karbantartása, beállítása adott tarlómagassághoz. Évelőágyak felújítása, áttelepítése. Évelő növények felszedése, tőosztása, talaj-előkészítés, tápanyag-utánpótlás, talajfertőtlenítés, tarackirtás. Ültetés, beöntözés. Sövények, díszcserjék fenntartási munkái: metszés, nyírás, öntözés, tápanyag-visszapótlás, talajlazítás, növényvédelem. Fiatal és idős díszfák fenntartási munkái: fenntartó metszés, ifjító metszés, öntözés, növényvédelem. A kiszáradt fák kivágása döntéssel, darabolással.

Követelmények

A tanulók tanulmányaik befejezése után tudják az egy és kétnyári virágok, évelő dísznövények kiültetését, ápolását felügyelet mellett elvégezni. Tudjanak díszfát, cserjét ültetni, majd az ültetés utáni munkákat irányítással elvégezni. Ismerjék meg az udvaros munka során alkalmazott szerszámokat, eszközöket, gépeket.

Képességeiknek megfelelően alkalmazzák a modern technológiai berendezéseket. Sajátítsák el a talajmunkák, a területrendezés, a szérűskert és a trágyatelep karbantartó munkáinak fogásait, a szerszámok használatát. Tudjanak a közösségben társaikkal összhangban dolgozni. Ismerjék meg a különböző parkalkotó növények vetésének, ültetésének, ápolásának, módjait. Gyakorlati munkájuk során alkalmazzák a környezetbarát, egészségre ártalmatlan módszereket, tartásuk be a munkavédelmi előírásokat.

6. MÓDSZERTANI JAVASLATOK

A beszámolás rendje a szakmai ismeretek megszerzéséről

A szakképzés befejezésével a tanulók gyakorlati munkavégzés közben adnak számot felkészültségükről. A tananyagban szereplő éppen aktuális munka kiscsoportos végzésével. A minősítést a szakmai követelmények megvalósulásáról az oktató team végzi, beszámítva a képzési folyamat során elért eredményeket is.

Írásbeli és szóbeli vizsgára a képzés befejezésével nem kerül sor, mert az értelmükben akadályozott tanulók korlátai ezt nem teszik lehetővé.

A képzésről kiadott bizonyítvány

Végzettség

A Készségfejlesztő Speciális Szakiskola befejezésekor a bizonyítvány mellé *Tanúsítvány* csatolható a tanuló fejlődéséről, valamint javaslat arról, hogy milyen munkatevékenységben (munkakörben) milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

A *Tanúsítvány* javasolt tartalma:

- a tanuló azonosító adatai;
- a képző intézmény azonosító adatai, illetve annak a ténynek a feltüntetése, hogy a tanuló ismereteit készségfejlesztő speciális szakiskolában szerezte;
- a képzési szakterületek és a képzési idő feltüntetése, főbb kompetenciaterületek megnevezése (pl. szakmai ismeretek, szakmai gyakorlatok, társas kapcsolatok, kommunikáció témaköreiben);
- az egyes kompetenciaterületekhez kapcsolódó tájékoztató jellegű minősítés (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, a képzésben részt vett).

Felhasznált irodalom

1. Szakképzési tematika értelmileg akadályozottak készségfejlesztő speciális szakiskolája szakképző évfolyamaira (11. – 12. évfolyam)
/Rumi Általános Iskola, Gyermek és Diákotthon Szakmai Munkacsoportja 2001./
2. Szakképzési tematika értelmileg akadályozottak készségfejlesztő speciális szakiskolája szakképző évfolyamaira (11. – 12. évfolyam)
/Szegény Mihály Homok 2003./
3. Szántóföldi növénytermesztés
/Szegény Mihály NSZI 2002./
4. Modulok értelmileg akadályozott tanulók részére
/Fogyatékos Gyermekekért Közalapítvány 2001./
5. Zöldségtermesztés
/Filiusné Dr. Nadabán Terézia NSZI 1998./
6. Idejében szólunk (52 hét munkái a kertben)
/Mezőgazdasági Kiadó 1982./
7. Parkgodozó szakképesítés központi programja 1999.
8. Állatgondozó szakképesítés központi programja 1998